

Pomoc publiczna i pomoc de minimis w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w projektach współfinansowanych z Regionalnego Programu Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

szkolenie

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego /
Wydział Rozwoju Regionalnego /
Kwiecień 2018 r.

POJĘCIE POMOCY PAŃSTWA (POMOCY PUBLICZNEJ)

Za pomoc państwa (pomoc publiczną) uznaje się wszelką pomoc udzieloną przez państwo członkowskie, która zakłóca lub może zakłócić konkurencję poprzez dawanie przewagi niektórym przedsiębiorstwom, a tym samym wywiera niekorzystny wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

Co do zasady jest ona zakazana, tak by zapewnić prawidłowe funkcjonowanie rynku wewnętrznego.

Pomoc do pewnej wysokości, w niektórych sektorach i na niektórych obszarach geograficznych bądź w wyjątkowych okolicznościach może być jednak zgodna z rynkiem wewnętrznym.

TEST POMOCY PUBLICZNEJ

- Pomoc **jest przyznawana przez państwo lub z zasobów państwowych**. Zasoby państwowe to zasoby zapewnione przez organ państwa członkowskiego bądź podmiot będący własnością lub kontrolowany przez państwo.
- Pomoc jest przyznawana **przedsiębiorstwom**. Przedsiębiorstwem jest każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą niezależnie od jego formy prawnej i sposobu finansowania. Działalność gospodarcza polega na oferowaniu towarów lub usług na rynku.
- Pomoc przynosi **korzyść**. Korzyść oznacza każdą korzyść gospodarczą, której dane przedsiębiorstwo nie mogłoby uzyskać w normalnych warunkach rynkowych.
- Przyznana korzyść ma **charakter selektywny**. Za selektywny uważa się każdy środek pomocy, który nie jest dostępny na tych samych warunkach dla wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie danego państwa członkowskiego.
- Pomoc **zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem**. Do zakłócenia konkurencji dochodzi w sytuacji, gdy beneficjent pomocy prowadzi działalność w sektorze, w którym istnieje lub mogłaby istnieć konkurencja.
- Pomoc **wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi**. Jeśli środek zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem, przyjmuje się, że może potencjalnie wpłynąć na wymianę handlową między państwami członkowskimi, pod warunkiem że wpływ na inne państwa członkowskie jest większy niż marginalny.

PRZEPISY W OBSZARZE POMOCY PAŃSTWA

- TFUE – podstawę uregulowań dotyczących pomocy państwa stanowią artykuły 107-109 Traktatu. Traktat ma najwyższą moc prawną, a wszelkie pozostałe przepisy muszą być zgodne z jego postanowieniami. Możliwość przyjęcia rozporządzeń dotyczących pomocy państwa przewidziano w art. 108 ust. 4 i art. 109.
- Orzecznictwo – wyroki Trybunału Sprawiedliwości zawierające wykładnię postanowień Traktatu i prawa wtórnego. Wyroki są wiążące dla Komisji i państw członkowskich. Komisja musi dostosować swoje podejście do ich treści.
- Rozporządzenia – instrumenty prawa wtórnego przyjmowane przez instytucje. Mają one zasięg ogólny, wiążą w całości i są bezpośrednio stosowane w państwach członkowskich od momentu wejścia w życie (bez konieczności osobnej transpozycji do prawa krajowego)¹. W obszarze pomocy państwa najważniejszym rozporządzeniem jest ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych.
- Wytyczne – instrumenty prawa miękkiego, które nie są prawnie wiążące, lecz mogą mieć skutki prawne. W przeszłości Trybunał Sprawiedliwości unieważniał decyzje Komisji, które uznał za niezgodne z prawem miękkim. W wytycznych określone są kryteria, względem których Komisja ocenia zgłoszone środki pomocy pod kątem ich zgodności z rynkiem wewnętrznym. Jeśli Komisja uzna, że środki te nie spełniają kryteriów przewidzianych w wytycznych, może uznać je za niezgodne z rynkiem wewnętrznym. Wytyczne istnieją na poziomie horyzontalnym (np. wytyczne w obszarze badań, rozwoju i innowacji) i sektorowym (np. wytyczne dotyczące portów lotniczych i linii lotniczych).
- Siatki analityczne – dokumenty zawierające wytyczne, opracowane, by pomóc państwom członkowskim w ocenie, czy pomoc przyznana na projekty infrastrukturalne powinna zostać zgłoszona Komisji.

KRYTERIUM PRZEDSIĘBIORCY

Jedynym istotnym pod tym względem kryterium jest fakt, czy podmiot ten prowadzi działalność gospodarczą.

Wszelka działalność polegająca na oferowaniu towarów i usług na danym rynku jest działalnością gospodarczą (np. orzeczenia ETS z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie C-35/96 Komisja przeciwko Włochom lub w sprawach C-180/98–184/98 Pavlov).

Status podmiotu określony na podstawie prawa krajowego nie jest decydujący.

Podmiot zaklasyfikowany zgodnie z prawem krajowym jako stowarzyszenie może zostać uznany za przedsiębiorstwo. Ta sama zasada ma zastosowanie do podmiotu, który formalnie jest częścią administracji publicznej.

O stosowaniu zasad pomocy państwa nie decyduje to, czy dany podmiot utworzono w celu generowania zysków. Z orzecznictwa wynika, że podmioty nienastawione na zysk mogą także oferować na rynku towary i usługi.

KRYTERIUM PRZEDSIĘBIORCY

Klasyfikacja podmiotu jako przedsiębiorstwa zawsze odnosi się do konkretnej działalności. Podmiot, który prowadzi zarówno działalność gospodarczą, jak i niegospodarczą, uznaje się za przedsiębiorstwo jedynie w odniesieniu do działalności gospodarczej.

Działalność wykonywana nieodpłatnie może być działalnością gospodarczą, jeżeli istnieje przedsiębiorca, który byłby zainteresowany wykonywaniem jej odpłatnie (Sprawa T-461/13 Hiszpania vs. Komisja).

Przedsiębiorcą może być np.: podmiot nienastawiony na zysk (w tym podmiot non-for-profit oraz non-profit) oferujący na rynku towary i usługi (Sprawa C-244/94 FFSA i in.), podmiot, który jest częścią administracji państwowej i nie ma wyodrębnionej od niej osobowości prawnej (Sprawa 118/85 Komisja vs. Włochy), jednostka samorządu terytorialnego, fundacja, prosument, wspólnota mieszkaniowa, publiczne i niepubliczne uczelnie wyższe, stowarzyszenia, kościoły (parafie), związki wyznaniowe.

MIESZANE WYKORZYSTANIE OBIEKTU

Jeżeli infrastruktura jest użytkowana zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej, finansowanie publiczne będzie podlegało zasadom pomocy publicznej wyłącznie w zakresie, w jakim będzie obejmowało koszty związane z działalnością gospodarczą.

Jeżeli możliwe jest oddzielenie kosztów i przychodów związanych z działalnością gospodarczą i niegospodarczą, zasady pomocy publicznej mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do przyznanego wsparcia ze strony państwa w kwocie przewyższającej koszty prowadzenia działalności niegospodarczej.

Koszty i dochody z każdego rodzaju działalności należy rozliczać osobno, konsekwentnie stosując obiektywnie uzasadnione zasady rachunku kosztów.

MIESZANE WYKORZYSTANIE OBIEKTU

W przypadkach wykorzystywania infrastruktury do celów tak komercyjnych, jak i niekomercyjnych, gdy jest ona wykorzystywana prawie wyłącznie do celów prowadzenia działalności niegospodarczej, finansowanie infrastruktury może w całości wychodzić poza zakres zasad pomocy państwa, pod warunkiem że użytkowanie infrastruktury do celów gospodarczych zachowa charakter czysto pomocniczy, tj. działalności, która jest bezpośrednio powiązana z eksploatacją infrastruktury, konieczna do eksploatacji infrastruktury lub nieodłącznie związana z podstawowym wykorzystaniem o charakterze niegospodarczym.

Zasadniczo nakłady na taką działalność pomocniczą (np. materiał, sprzęt, praca, kapitał) są takie same, jak na podstawową działalność o charakterze niegospodarczym.

Jeżeli chodzi o potencjał infrastruktury, zakres działalności gospodarczej o charakterze pomocniczym musi pozostać ograniczony (do 20% całkowitych rocznych zasobów infrastruktury).

Zawiadomienie Komisji w sprawie pojęcia pomocy państwa.

MIESZANE WYKORZYSTANIE OBIEKTU

Brak jest jednej metodologii obliczania parametru „20% całkowitych rocznych zasobów danego podmiotu”.

Nie należy korzystać z podejścia dochodowego.

Można wykorzystać np.: kryteria:

- czasu pracy,
- powierzchni,
- zdolności produkcyjnych.

Działalność pomocnicza to działalność nie tylko ograniczona do 20% rocznych zasobów, lecz także bezpośrednio związana z funkcjonowaniem danej instytucji i konieczna do jej funkcjonowania lub nieodłącznie związana z jej główną działalnością niegospodarczą.

Wg opinii Rzecznika Generalnego Juliane Kokott wyrażonej w odniesieniu do sprawy C-74/16 Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania przeciwko Ayuntamiento de Getafe: należy przyjąć, że w zwykłym wypadku działalność gospodarcza może zostać uznana za całkowicie drugorzędną w porównaniu z działalnością niegospodarczą, jeżeli jej rozmiar wynosi mniej niż 10% omawianej działalności danej jednostki (opinia z dnia 16 lutego 2017 r.).

KRYTERIUM ZASOBÓW PAŃSTWA

Zgodnie z Traktatem zasady pomocy państwa mają zastosowanie wyłącznie do pomocy przyznawanej przez państwa członkowskie podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą.

Oznacza to, że zasadom tym nie podlega pomoc udzielona bezpośrednio przez Komisję bądź inny organ UE, taki jak Europejski Bank Inwestycyjny.

Z kolei finansowanie unijne za pośrednictwem polityki spójności objęte jest zasadami pomocy państwa, ponieważ środkami tymi zarządzają państwa członkowskie.

KRYTERIUM ZAKŁÓCENIA KONKURENCJI

Przesłanka może być spełniona tylko jeżeli istnieje rynek.

W przypadku monopolu (naturalnego lub prawnego) przesłanka nie będzie spełniona.

Zakłócenie konkurencji dotyczy zarówno aktualnie istniejącej konkurencji, jak i zakłóceń w zakresie konkurencji potencjalnej – skutkujących istotnymi trudnościami w wejściu na rynek dla przedsiębiorstw, które dopiero zechcą w nim uczestniczyć.

Groźba zakłócenia konkurencji to potencjalna możliwość wystąpienia zmiany warunków konkurowania na rynku – samo wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa poprzez dostarczanie mu korzyści gospodarczych, których nie uzyskałoby przy zwykłym toku prowadzenia działalności, wskazuje na możliwe zakłócenie konkurencji.

Nie podlega ocenie w przypadku pomocy de minimis.

KRYTERIUM WPLÝWU NA WYMIANĘ

Przesłanka jest spełniona jeżeli beneficjent prowadzi działalność na rynku otwartym na wewnątrzspółnotową wymianę handlową.

Pojęcie wymiany handlowej obejmuje nie tylko przepływ towarów, ale również przepływ usług

Przykładowe orzeczenia Trybunału oraz decyzje Komisji:

- Orzeczenie ETS w sprawie C-280/00 Altmark Trans GmbH,
- Decyzja KE N 258/2000 – Niemcy z dnia 12 stycznia 2001 r. w sprawie Parku Wodnego w Dorsten,
- Decyzja KE NN50/2007 – Austria – Indemnity scheme for federal museums,
- Decyzja KE N 497/2006 – Czechy - Přerov Municipal Hall (Přerov Městský Dům).

Nie podlega ocenie w przypadku pomocy de minimis.

KRYTERIUM WPLYWU NA WYMIANĘ

- Zgodnie z nową linią oceny wpływ środka pomocowego na wymianę handlową między państwami członkowskimi UE nie może być domniemywany lub tylko hipotetyczny.
- Musi zostać wykazane, w oparciu o dające się przewidzieć skutki danego środka pomocowego, dlaczego zakłóca on lub grozi zakłóceniem konkurencji i może wpływać na wymianę handlową.
- A zatem, jeśli nie ma takich dających się rozsądnie przewidzieć skutków, dany środek nie stanowi pomocy państwa.
- Analiza polega na ocenie:
  - czy beneficjent prowadzi działalność na ograniczonym terytorium państwa członkowskiego,
  - czy przyciąga zagranicznych kontrahentów, wreszcie
  - czy środek będzie miał większy niż marginalny wpływ na inwestycje zagraniczne bądź podejmowanie działalności gospodarczej na danym terenie przez zagranicznych przedsiębiorców.
- Jednakże nadal wykluczenie pomocy państwa przez to, że wsparcie nie wpływa na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi jest wyjątkiem.

KRYTERIUM WPŁYWU NA WYMIANĘ

- Komunikat Komisji w sprawie uproszczonej procedury rozpatrywania niektórych rodzajów pomocy publicznej wskazuje, że określone instrumenty, które wspierają rozwój lokalnej infrastruktury mogą nie stanowić pomocy państwa ze względu na brak wpływu na wymianę handlową, przy założeniu, że:
  - pomoc nie prowadzi do przyciągnięcia inwestycji do danego regionu, oraz
  - towary/usługi świadczone przez beneficjenta mają charakter lokalny lub ich atrakcyjność jest ograniczona do określonego obszaru, oraz
  - wpływ na konsumentów z sąsiednich państw członkowskich jest marginalny, oraz
  - udział rynkowy beneficjenta jest minimalny, bez względu na zastosowaną definicję rynku właściwego oraz że beneficjent nie należy do większej grupy przedsiębiorstw.

KRYTERIUM WPŁYWU NA WYMIANĘ

- Przykładowe czynniki brane pod uwagę przy ocenie lokalnego charakteru infrastruktury:
  - geograficzny „obszar ciężenia” danej infrastruktury, tzn. z jakiego obszaru przyciąga użytkowników;
  - preferencje potencjalnych użytkowników: czy są gotowi podróżować dalej, by skorzystać z danej infrastruktury?
  - czy infrastruktura oferuje zakres usług, który jest więcej niż „nieznaczny” w porównaniu do skali usług oferowanych na rynku?
  - wielkość beneficjenta (jego roczne obroty itp.).
- Wiele zależy od charakteru danego rynku.
- Przykładowo Komisja w jednej z decyzji związanej z pomocą państwa uznała, że fakt, iż dana przystań oferuje jedynie 0,03% miejsc postojowych w danym kraju oraz 0,006% w skali UE oznacza, że oferuje usługi o wyłącznie lokalnym charakterze.

OGÓLNE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE WYŁĄCZEŃ BLOKOWYCH (GBER)

- Komisja przyjęła rozporządzenie, w myśl którego pewne kategorie pomocy, które uznano za prawdopodobnie zgodne z rynkiem wewnętrznym, nie podlegają wymogowi zgłoszenia, jeśli spełnione zostały wszystkie warunki, chyba że kwota pomocy przewyższa określone progi.
- Jest to ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych. Do kategorii tych należy na przykład pomoc państwa na rzecz kultury i ochrony środowiska.
- Umożliwia ono państwom członkowskim wdrażanie wielu środków pomocy bez konieczności przechodzenia przez procedury notyfikacji lub ocenę zgodności przeprowadzaną przez Komisję. W rozporządzeniu zawarto szereg postanowień ogólnych, jak również postanowienia mające zastosowanie do poszczególnych kategorii pomocy. Pomoc wchodząca w zakres tego rozporządzenia i spełniająca przewidziane w nim wymogi jest automatycznie uznawana za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Mimo to w przypadku dużych środków pomocy (o wielkości przekraczającej progi powodujące obowiązek zgłoszenia) notyfikacja jest wymagana z uwagi na potencjalny wpływ tych środków na konkurencję.

POMOC DE MINIMIS

- Komisja ustaliła, że pomoc do wysokości 200 000 euro przyznana jednemu beneficjentowi w okresie trzech lat nie zakłóca konkurencji ani nie wywiera niekorzystnego wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi.
- Tego rodzaju pomoc określana jest mianem pomocy de minimis, a ponieważ nie zakłóca ona konkurencji, nie grozi jej zakłóceniem ani nie wpływa negatywnie na wymianę handlową między państwami członkowskimi, nie jest klasyfikowana jako pomoc państwa i nie musi być zgłaszana DG COMP.
- W przypadku usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym odnośny pułap jest wyższy i wynosi 500 000 euro.

POMOC PUBLICZNA A POMOC DE MINIMIS

- Podstawowe różnice:
  - przeznaczenie pomocy,
  - katalog kosztów kwalifikowanych,
  - poziom dofinansowania,
  - wysokość wkładu prywatnego,
  - limity udzielanej pomocy,
  - występowanie efektu zachęty,
  - podstawa prawna udzielania pomocy.

WSPÓLNOTOWE PODSTAWY PRAWNE

- Pomoc de minimis:
  - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis.
  - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.
  - Rozporządzenie Komisji (UE) 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym.
  - Rozporządzenie Komisji (UE) 717/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

LIMIT POMOCY DE MINIMIS

- Globalna wartość pomocy de minimis uzyskanej przez beneficjenta pomocy nie może przekroczyć wysokości:
  - 200 tys. euro, lub
  - 100 tys. euro – w przypadku beneficjenta pomocy prowadzącego działalność w sektorze transportu drogowego, w okresie bieżącego roku kalendarzowego oraz dwóch lat go poprzedzających.
- W przypadku beneficjentów pomocy de minimis, u których rok obrachunkowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, pod uwagę należy wziąć lata obrachunkowe.

FORMALNOŚCI DLA POMOCY DE MINIMIS

- Złożenie przez beneficjenta pomocy Formularza informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis – Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów dnia 24 października 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakresu informacji przedstawianych przez podmiot ubiegający się o pomoc de minimis.
- Złożenie przez beneficjenta pomocy Oświadczenia o wysokości uzyskanej pomocy de minimis lub o nieuzyskaniu pomocy de minimis.
- Wystawienie beneficjentowi pomocy Zaświadczenia o udzielonej pomocy de minimis – zaświadczenia wydawane są w dniu udzielenia pomocy (gdy pomoc jest przyznawana na podstawie umowy/decyzji, to wraz z tą umową/decyzją w dniu jej wydania).

POJEDYNCZY ORGANIZM GOSPODARCZY

- Jedna jednostka gospodarcza posiada w drugiej jednostce gospodarczej większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków.
- Jedna jednostka gospodarcza ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innej jednostki gospodarczej.
- Jedna jednostka gospodarcza ma prawo wywierać dominujący wpływ na inną jednostkę gospodarczą zgodnie z umową zawartą z tą jednostką lub postanowieniami w jej akcie założycielskim lub umowie spółki.

POJEDYNCZY ORGANIZM GOSPODARCZY

- Jedna jednostka gospodarcza, która jest akcjonariuszem lub wspólnikiem w innej jednostce gospodarczej lub jej członkiem, samodzielnie kontroluje, zgodnie z porozumieniem z innymi akcjonariuszami, wspólnikami lub członkami tej jednostki, większość praw głosu akcjonariuszy, wspólników lub członków tej jednostki.
- Jednostki gospodarcze pozostające w jakimkolwiek ze stosunków, o których mowa w pkt. 1-4, za pośrednictwem jednej innej jednostki gospodarczej lub kilku innych jednostek gospodarczych również są uznawane za jedno przedsiębiorstwo.

TRANSFEROWANIE POMOCY DE MINIMIS

- KE przyznaje, że w przypadku organizacji imprez promocyjnych trudno jest z góry przewidzieć ilu uczestników weźmie w nich udział, ponieważ faktyczna frekwencja jest z reguły niższa niż liczba zapisanych na takie wydarzenia osób.
- Jeżeli nie ma możliwości ustalenia jasnej i przejrzystej metodologii w celu obliczenia ex ante wartości pomocy, która ma zostać przeniesiona na beneficjentów końcowych, taka pomoc nie może zostać uznana za pomoc przejrzystą.
- Wówczas jako beneficjenta końcowego pomocy należy traktować organizatora imprezy.
- Gdy pośrednik jest w stanie obliczyć korzyść, jaka zostanie przeniesiona na beneficjentów końcowych, ma on obowiązek poinformować ich, że przez swoje uczestnictwo w imprezie promocyjnej skorzystają z pomocy de minimis, której wartość należy uwzględnić przy obliczaniu trzyletniego pułapu pomocy de minimis.
- Wartość pomocy ustala się w wysokości rzeczywistej, a nie na podstawie uśrednionej reguły, oraz ex ante, żeby spełnić regułę przejrzystości pomocy.

POMOC REGIONALNA – PODSTAWY PRAWNE

- Krajowe:
  - rozporządzenie MliR z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020.
- Wspólnotowe:
  - rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

TRANSPORT ORAZ ZWIĄZANA INFRASTRUKTURA

- Art. 2 pkt 5 i pkt 45 GBER: transport oznacza:
  - transport pasażerski powietrzny, morski, drogowy, kolejowy lub wodny śródlądowy,
  - transport towarowy transport zarobkowy.
- W ścisłym rozumieniu wg klasyfikacji NACE:
  - transport lądowy oraz rurociągowy (wyjątek: działalność taksówek osobowych, działalność usługowa związana z przeprowadzkami, transport rurociągowy),
  - transport wodny,
  - transport lotniczy (wyjątek: kosmiczny).

TRANSPORT ORAZ ZWIĄZANA INFRASTRUKTURA

- „Związana infrastruktura” – infrastruktura, która jest konieczna i używana do dostarczania usług transportowych.
- Szerokie ujęcie, czyli nie tylko infrastruktura wchodząca ściśle w zakres działalności z NACE (np. tory w przypadku transportu kolejowego).
- Infrastruktura niezbędna do obsługi transportu multimodalnego, w tym np. parkingi, rampy, place składowe i przeładunkowe, drogi wewnętrzne, tory kolejowe, magazyny.
- Wyposażenie terminali (np. dźwigi, żurawie samochodowe, wozy podnośnikowe, lokomotywy manewrowe, bramowe suwnice kontenerowe).

SEKTOR WYTWARZANIA ENERGII JEJ DYSTRYBUCJI I INFRASTRUKTURY

- Zastosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej w sektorze energetycznym (sekcja 7 GBER i EEAG).
- Przedsiębiorca działa w innym sektorze (np. chemicznym), ale sprzedaje nadwyżki energii wyprodukowanej na własne potrzeby – może uzyskać RPI wyłącznie w zakresie działalności podstawowej (w przypadku pomocy dotyczącej produkcji energii ocena w oparciu o reguły środowiskowe).
- Przedsiębiorca nie działa w sektorze produkcji i dystrybucji energii, ale część kosztów dotyczy budowy infrastruktury do wytwarzania energii wykorzystywanej wyłącznie na jego potrzeby (nie będzie sprzedawał na zewnątrz) – może uzyskać RPI tylko w zakresie części nie związanej z wytwarzaniem energii.
- Bez znaczenia, czy energia wykorzystywana jest na własne potrzeby czy podlega sprzedaży innym użytkownikom.
- Możliwość oddzielenia instalacji służącej do produkcji energii wraz z odrębnymi kosztami kwalifikowanymi i ocena zgodności pomocy w oparciu o sekcję 7 GBER.

EFEKT ZACHĘTY

- Pomoc wywołuje efekt zachęty, jeżeli beneficjent złożył do danego państwa członkowskiego pisemny wniosek o przyznanie pomocy przed rozpoczęciem prac nad projektem lub rozpoczęciem działalności.
- Wniosek o przyznanie pomocy musi zawierać co najmniej następujące informacje:
  - nazwę przedsiębiorstwa i informację o jego wielkości;
  - opis projektu, w tym daty jego rozpoczęcia i zakończenia;
  - lokalizację projektu;
  - wykaz kosztów projektu;
  - rodzaj pomocy oraz kwota finansowania publicznego.

ROZPOCZĘCIE PRAC

- Rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi najpierw.
- Zakupu gruntów ani prac przygotowawczych, takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac.
- W odniesieniu do przejęć „rozpoczęcie prac” oznacza moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem.

ROZPOCZĘCIE PRAC

- Przy zawarciu umowy – przesądzenie czy jest to „pierwsze wiążące zobowiązanie”, niekoniecznie zależy od formalnej klasyfikacji umowy, ale od warunków w niej zawartych.
- „Nieodwracalność inwestycji” – niemożność jednostronnego wycofania się bez poniesienia znacznej szkody.
- Prace uważa się za rozpoczęte jeśli zobowiązania wynikające z umowy są tego rodzaju, że z ekonomicznego punktu widzenia powodują trudności z wycofaniem się z realizacji projektu, w szczególności gdyby w wyniku wycofania się z inwestycji została utracona znaczna kwota pieniędzy.
- Ogłoszenie przetargu, zaproszenie do składania ofert (czy samo zaproszenie skutkuje prawnie wiążącym zobowiązaniem).
- Zatrudnienie części pracowników przed złożeniem wniosku (istotne czy w świetle przepisów krajowych umowy mogą być w każdym czasie rozwiązane bez finansowych konsekwencji dla przedsiębiorcy).
- Koszty kwalifikowane projektu, na podstawie których przyznawana jest pomoc, muszą być określone przed jego rozpoczęciem i przed zgłoszeniem pomocy.

INWESTYCJA POCZĄTKOWA

- Inwestycja w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z:
  - założeniem nowego zakładu,
  - zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu,
  - dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie lub
  - zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu; lub
  - nabyciem aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym aktywa nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą i wyklucza się samo nabycie akcji lub udziałów przedsiębiorstwa.

INWESTYCJA POCZĄTKOWA – BUDOWA/ROZBUDOWA

- Utworzenie nowego zakładu (typu green field):
  - budowa nowego zakładu (establishment) – rozumiany jako jednostka produkcyjna (production unit), np. fabryka, nie zaś jako osoba prawna (legal entity) czy przedsiębiorca (undertaking, enterprise) w rozumieniu przepisów prawa konkurencji;
  - przedsiębiorstwo może składać się z kilku zakładów w różnych lokalizacjach.
- Zwiększenie zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu:
  - rozbudowa istniejącego zakładu, np. uruchomienie kolejnej linii technologicznej (produkcyjnej) dla tego samego produktu;
  - proces produkcyjny nie jest zasadniczo zmieniany;
  - produkcja co najmniej jednego produktu więcej.

INWESTYCJA POCZĄTKOWA – ZASADNICZA ZMIANA

- Zasadnicza zmiana całościowego procesu produkcyjnego istniejącego zakładu:
  - brak definicji zasadniczej zmiany,
  - powinna być związana z całym „procesem produkcyjnym” a nie samym „produktem” i być „zasadnicza”,
  - zwykła wymiana poszczególnych aktywów bez zasadniczych zmian w procesie produkcji jest traktowana jako inwestycja odtworzeniowa,
  - koszty kwalifikowane muszą przekraczać koszty amortyzacji aktywów związanej z działalnością podlegającą modernizacji w ciągu poprzednich 3 lat obrotowych (dotyczy tylko dużych przedsiębiorców).
- Wprowadzenie innowacyjnej technologii obróbki łupkowych płytek dachowych w miejsce stosowanej technologii ręcznej (Decyzja C 31/2004).
- Wprowadzenie nowej technologii produkcyjnej opartej na modułach, która zastąpiła dotychczas stosowany proces produkcyjny na platformie, dzięki czemu beneficjent był w stanie produkować modele samochodów należące do różnych segmentów (Decyzja SA.32169).
- Zakwestionowano inwestycję związaną z optymalizacją bieżących zdolności produkcyjnych poprzez zredukowanie istniejących w procesie „wąskich gardeł”. Komisja uznała, że pojęcia optymalizacja procesu produkcyjnego i zasadnicza zmiana procesu produkcyjnego wykluczają się (Decyzja SA.34764).

INWESTYCJA POCZĄTKOWA – DYWERSYFIKACJA

- Przy dywersyfikacji część aktywów służących do dotychczasowej produkcji jest na ogół nadal wykorzystywana do nowego produktu, np. grunty, budynki wykorzystywane do produkcji produktu A są całkowicie albo częściowo wykorzystywane do produkcji produktu B (reused assets).
- GBER nie wymaga aby aktywa wykorzystywane dotychczas były ponownie używane; jeśli jednak tak jest koszty kwalifikowane muszą przekraczać o co najmniej 200% wartość księgową aktywów, które są ponownie wykorzystywane, odnotowaną w roku obrotowym poprzedzającym rozpoczęcie prac.
- W przypadku kombinacji (obecne oraz nowe aktywa) – wartość tych nowych musi być 3-krotnie wyższa od ponownie wykorzystywanych (np. 1,5 mln zł do 4,5 mln zł).
- Jeśli aktywa są wykorzystywane częściowo (np. budynek, maszyna) wówczas wartość księgową jest ustalana proporcjonalnie.

INWESTYCJA POCZĄTKOWA – DYWERSYFIKACJA

- Dywersyfikacja produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów dotąd nie wytwarzanych
  - rozszerzenie oferty produktowej o produkt dotychczas nie wytwarzany w zakładzie,
  - „produkt dotychczas nie wytwarzany” – bez odniesienia do kodów NACE; nie dotyczy niewielkich zmian/nieznacznych innowacji produktu, np. jego wyglądu czy stylistyki,
  - na ogół zakup maszyn, narzędzi oraz wartości niematerialnych i prawnych.
- Nowy model (nowa wersja) samochodu o kilku nowych cechach (linia nadwozia, kolor, wykończenie wnętrza, dodatkowy zakres opcji do wyboru), który nie był wcześniej w zakładzie wytwarzany (Decyzja N 633/2008)

INWESTYCJA ODTWORZENIOWA

- Naprawy, remonty, nakłady niezbędne do odtworzenia majątku.
- Wymiana poszczególnych elementów procesu produkcyjnego bez jego całościowej zmiany.
- Przebudowa holu hotelu, zmiana wyposażenia i wystroju pokoi, remont sali klubowej z zabudową tarasu stanowi inwestycję odtworzeniową. Brak jest zasadniczej zmiany w procesie świadczonych usług hotelarskich, brak nowej usługi w ofercie, itp. (WSA w Bydgoszczy z 27.4.2010 r. I SA/Bd 285/10).
- Nie stanowi nowej inwestycji wymiana materacy w hotelowych łóżkach dwa razy do roku, ale wymiana standardowych łóżek na łóżka wodne powinna zostać uznana za zasadniczą zmianę technologii świadczonych usług.

KOSZTY KWALIFIKOWANE

- Rzeczowe aktywa trwałe (wartości materialne):
  - grunty,
  - budynki i budowle,
  - maszyny, urządzenia.
- Wartości niematerialne i prawne:
  - prawa patentowe (dotyczące wynalazków, utworów),
  - licencje (np. na program komputerowy),
  - know – how,
  - nieopatentowana wiedza techniczna.
- Koszty leasingu/najmu/dzierżawy maszyn, urządzeń, gruntów oraz budynków:
  - gruntów i budynków – musi trwać co najmniej 5 lat (MŚP – 3 lata) od przewidywanego terminu zakończenia inwestycji,
  - instalacji i maszyn – musi mieć formę leasingu finansowego i obejmować opcję zakupu aktywów po wygaśnięciu umowy,
  - nabywane aktywa muszą być nowe – nie dotyczy to MŚP oraz przejęć/nabycia przedsiębiorstwa, zasadniczo ruchome środki trwałe.

JEDNOSTKOWY PROJEKT INWESTYCYJNY

- Jednostkowy projekt inwestycyjny – każda inwestycja początkowa rozpoczęta przez tego samego beneficjenta (na poziomie grupy) w okresie 3 lat od dnia rozpoczęcia prac nad inną inwestycją objętą pomocą w tym samym regionie NUTS 3.
- Bez znaczenia pozostaje rodzaj działalności – np. budowa nowego hotelu i budowa fabryki tworzyw sztucznych.
- Poziom grupy – odnosi się do jednego przedsiębiorstwa mającego wspólne źródło kontroli:
  - kryteria de iure jak w przypadku pomocy de minimis, np. kontrola, większość udziałów, praw głosu,
  - kryteria de facto, np. powiązania przez osobę fizyczną.

INTENSYWNOŚĆ POMOCY

- Lubelskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-mazurskie – do 50% kk.
- Kujawsko-pomorskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, pomorskie, świętokrzyskie, zachodniopomorskie oraz na obszarach należących do podregionów ciechanowsko-płockiego, ostrołęcko-siedleckiego, radomskiego i warszawskiego wschodniego – do 35% kk.
- **Dolnośląskie, wielkopolskie, śląskie – do 25% kk.**
- Podregion warszawsko zachodni – do 20% kk.
- Miasto Stołeczne Warszawa – do 10% kk.
- Maksymalną intensywność pomocy regionalnej podwyższa się o:
  - 20 pp. w przypadku małych przedsiębiorców oraz o
  - 10 pp. w przypadku średnich przedsiębiorców
- Beneficjent pomocy musi wnieść wkład finansowy w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych, pochodzący ze środków własnych lub zewnętrznych źródeł finansowania, w postaci wolnej od wszelkiego publicznego wsparcia finansowego.

STATUS MŚP

Status	RJR	Obrót (mln euro)	Bilans (mln euro)
Średnie	< 250	≤ 50	≤ 43
Małe	< 50	≤ 10	≤ 10
Mikro	< 10	≤ 2	≤ 2

STATUS MŚP

- Utrata bądź uzyskanie statusu małego lub średniego przedsiębiorcy może nastąpić, jeżeli spełnione są kryteria zatrudnienia oraz obrotu lub bilansu przez co najmniej dwa kolejne okresy obrotowe.
- W przypadku nowo powstałego przedsiębiorstwa, którego sprawozdania finansowe nie zostały jeszcze zatwierdzone, dane do badania należy wprowadzić z dokonanego w trakcie roku obrotowego oszacowania.

STATUS MŚP

- Powiązania kapitałowe (udziały lub prawa do głosu):
  - niezależne – udziały niższe niż 25%,
  - partnerskie – udziały od 25% do 50%,
  - związane – udziały wyższe niż 50%
- Powiązania osobowe.
- Możliwość decydowania o składzie zarządu lub posiadania dominującego wpływu w związku z zawartymi umowami.

STATUS MŚP

- Przedsiębiorstwo będzie uznane za niezależne nawet, gdy udziały na poziomie 25%-50% będą w nim posiadały:
  - publiczne korporacje inwestycyjne, spółki kapitałowe podwyższonego ryzyka, osoby fizyczne lub grupy osób prowadzące regularną działalność inwestycyjną podwyższonego ryzyka, które inwestują kapitał własny w przedsiębiorstwa nienotowane na giełdzie,
  - tzw. anioły biznesu („business angels”),
  - uniwersytety lub niedochodowe ośrodki badawcze,
  - inwestorzy instytucjonalni łącznie z regionalnymi funduszami rozwoju,
  - samorzady lokalne z rocznym budżetem nieprzekraczającym 10 milionów euro oraz liczbą mieszkańców poniżej 5000.

POMOC INWESTYCYJNA NA INFRASTRUKTURĘ BADAWCZĄ

- Jeżeli infrastrukturę badawczą wykorzystuje się do prowadzenia zarówno działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej, finansowanie, koszty i dochody z każdego rodzaju działalności należy rozliczać osobno.
- Cena pobierana za prowadzenie i użytkowanie infrastruktury odpowiada cenie rynkowej.
- Dostęp do infrastruktury jest udzielany szeregowi użytkowników na przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasadach.
- Przedsiębiorstwom, które finansują co najmniej 10 % kosztów inwestycji w infrastrukturę, można przyznać preferencyjny dostęp na bardziej korzystnych warunkach. Dostęp ten musi być proporcjonalny do wkładu przedsiębiorstwa w koszty inwestycji, a warunki te należy podawać do wiadomości publicznej.
- Za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne.
- Intensywność pomocy nie przekracza 50 % kosztów kwalifikowalnych.

POMOC INWESTYCYJNA NA ŚRODKI WSPIERAJĄCE EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNĄ

- Za koszty kwalifikowalne uznaje się dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do osiągnięcia wyższego poziomu efektywności energetycznej.
- Jeżeli koszty inwestycji w efektywność energetyczną można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty związane z efektywnością energetyczną.
- W innych przypadkach koszty inwestycji w efektywność energetyczną określa się poprzez odniesienie do podobnej, mniej efektywnej energetycznie inwestycji, która prawdopodobnie zostałaby przeprowadzona w przypadku braku pomocy. Różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z efektywnością energetyczną i stanowi koszty kwalifikowalne.
- Intensywność pomocy nie przekracza 30 % kosztów kwalifikowalnych.
- Maksymalną intensywność pomocy podwyższa się o:
  - 20 pp. w przypadku małych przedsiębiorców oraz o
  - 10 pp. w przypadku średnich przedsiębiorców

POMOC NA INWESTYCJE W UKŁADY WYSOKOSPRAWNEJ KOGENERACJI

- Pomoc na inwestycje przyznaje się wyłącznie na moce nowo zainstalowane lub odnowione.
- Nowa jednostka kogeneracyjna przynosi ogólne oszczędności energii pierwotnej w porównaniu z oddzielną produkcją energii cieplnej i elektrycznej.
- Modernizacja istniejącej jednostki kogeneracyjnej lub przekształcenie istniejącej jednostki produkcji mocy w jednostkę kogeneracyjną przynosi oszczędności energii pierwotnej w porównaniu z początkową sytuacją.
- Kosztami kwalifikowalnymi są dodatkowe koszty inwestycji w urządzenia niezbędne do tego, by instalacja mogła funkcjonować jako wysokosprawna instalacja kogeneracyjna, w porównaniu z konwencjonalną instalacją energii elektrycznej lub grzewczej o takiej samej mocy, lub dodatkowe koszty inwestycji na modernizację w celu uzyskania wyższej sprawności, w przypadku gdy istniejąca instalacja spełnia już próg wysokiej sprawności.
- Intensywność pomocy nie przekracza 45 % kosztów kwalifikowalnych.
- Maksymalną intensywność pomocy podwyższa się o:
  - 20 pp. w przypadku małych przedsiębiorców oraz o
  - 10 pp. w przypadku średnich przedsiębiorców

POMOC INWESTYCYJNA NA PROPAGOWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

- Koszty kwalifikowalne:
  - dodatkowe koszty inwestycji niezbędne do propagowania wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.
  - w przypadku gdy koszty inwestycji w produkcję energii ze źródeł odnawialnych można wyodrębnić z całkowitych kosztów inwestycji jako oddzielną inwestycję, na przykład jako łatwy do wyodrębnienia dodatkowy element w już istniejącym obiekcie, taki koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych stanowi koszty kwalifikowalne;
  - w przypadku gdy koszty inwestycji w wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych można określić poprzez odniesienie do podobnej, mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, która prawdopodobnie została by przeprowadzona w przypadku braku pomocy, taka różnica między kosztami obu inwestycji określa koszt związany z energią ze źródeł odnawialnych i stanowi koszty kwalifikowalne;
  - w przypadku niektórych małych instalacji, gdzie nie można określić mniej przyjaznej dla środowiska inwestycji, gdyż nie istnieją zakłady o ograniczonej wielkości, koszty kwalifikowalne stanowią całkowite koszty inwestycji w celu osiągnięcia wyższego poziomu ochrony środowiska.
- Kosztów, które nie są bezpośrednio związane z osiągnięciem wyższego poziomu ochrony środowiska, nie uznaje się za kwalifikowalne.

POMOC INWESTYCYJNA NA PROPAGOWANIE ENERGII Z OZE – ODDZIELNA INWESTYCJA

- Metodę **oddzielnej inwestycji** można zastosować w przypadku, gdy zakres prac przeprowadzonych przez beneficjenta jest ograniczony do zakupu i montażu dodatkowego elementu w już istniejącej instalacji:
  - przebudowa instalacji konwencjonalnej na instalację OZE (przy wytwarzaniu ciepła – docelowo z OZE);
  - zwiększenie mocy istniejącej farmy fotowoltaicznej przez zainstalowanie dodatkowych paneli fotowoltaicznych;
  - dobudowanie komponentu OZE do istniejącej instalacji wytwarzającej energię konwencjonalną).

POMOC INWESTYCYJNA NA PROPAGOWANIE ENERGII Z OZE – INWESTYCJA REFERENCYJNA

- Powinna zostać ustalona przede wszystkim w oparciu o kryteria techniczne i ekonomiczne.
- Inwestycją porównywalną pod względem technicznym będzie w takim przypadku inwestycja o takich samych zdolnościach wytwórczych i wszystkich innych parametrach technicznych (z wyjątkiem tych, które są bezpośrednio związane z dodatkowymi inwestycjami w zamierzony cel).
- Dodatkowo, musi być ona wiarygodną ekonomicznie alternatywą dla ocenianej inwestycji.
- Należy podkreślić, że ustalenie wiarygodnej ekonomicznie alternatywy powinno zostać przeprowadzone w odniesieniu do samej inwestycji (a nie do ekonomicznego uzasadnienia decyzji inwestycyjnej beneficjenta, czyli niezależnie np. od ewentualnych, jedynie potencjalnie możliwych korzyści związanych np. z wyborem najtańszej z możliwych opcji) i polegać na właściwym oszacowaniu kosztów inwestycji referencyjnej.
- W przypadku pomocy inwestycyjnej na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych za inwestycję referencyjną należy uznać:
  - przy produkcji energii elektrycznej – tradycyjną elektrownię o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii,
  - przy produkcji energii cieplnej – tradycyjny system ciepłowniczy o takiej samej mocy pod względem efektywnej produkcji energii.

POMOC INWESTYCYJNA NA PROPAGOWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH – MAŁA INSTALACJA

- GBER nie zawiera precyzyjnej definicji tzw. małych instalacji (w szczególności odnoszącej się do wielkości ich zainstalowanej mocy), która mogłaby być stosowana na potrzeby udzielania pomocy inwestycyjnej w oparciu o art. 41 GBER.
- Należałoby więc przyjąć, że dla stwierdzenia, czy dana instalacja może być traktowana jako tzw. mała instalacja w rozumieniu art. 41 ust. 6 lit. c GBER, decydujący będzie jedynie brak dającej się ustalić wiarygodnej inwestycji referencyjnej (ze względu na wielkość instalacji).
- Taka ocena powinna zostać przeprowadzona indywidualnie dla każdej inwestycji.
- Może tak być np. w sytuacji, gdy dana instalacja jest używana jako wtórne źródło energii dla przedsiębiorstwa, gdy dostępne są odnawialne źródła energii (np. jest dostateczne nasłonecznienie), w celu zmniejszenia poboru konwencjonalnej energii z głównego jej źródła (dodatkowy i uzupełniający charakter).
- W takiej sytuacji, w braku instalacji OZE, przedsiębiorstwo może używać energii z pozostałych źródeł i dlatego w przypadku braku pomocy wogóle nie podejmowałoby inwestycji w źródło OZE.
- Przyjmuje się, że za małe instalacje mogą być również uznawane wszystkie mikroinstalacje w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015r. O odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.), tj. instalacje o łącznej mocy elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu umiarkowanym niższym niż 110 kV lub o mocy osiągalnej cieplnej w skojarzeniu nie

POMOC INWESTYCYJNA NA PROPAGOWANIE ENERGII Z OZE – INTENSYWNOŚĆ POMOCY

- Do 45 % kosztów kwalifikowalnych, jeśli koszty te oblicza się zgodnie z kryteriami określonymi w pkt a) lub b) + premia regionalna;
- Do 30% kosztów kwalifikowalnych, jeśli koszty te oblicza się zgodnie z kryteriami określonymi w pkt c) + premia regionalna.
- Dodatkowo:
  - 20 pp. dla małych przedsiębiorstw,
  - 10 pp. dla średnich przedsiębiorstw.

POMOC INWESTYCYJNA NA REKULTYWACJĘ ZANIECZYSZCZONYCH TERENÓW

- Inwestycja prowadzi do naprawy szkód w środowisku, w tym szkód polegających na pogorszeniu jakości gleby lub wód powierzchniowych bądź gruntowych
- W przypadku gdy określona jest osoba fizyczna lub prawna odpowiedzialna za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu, taka osoba musi sfinansować rekultywację zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”.
- Jeżeli osoby odpowiedzialnej nie zidentyfikowano lub jeżeli nie jest ona w stanie ponieść takich kosztów, osoba odpowiedzialna za prace rekultywacyjne lub związane z usuwaniem zanieczyszczeń może otrzymać pomoc państwa.
- Za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty prac rekultywacyjnych pomniejszone o wzrost wartości gruntu.
- Intensywność pomocy nie przekracza 100 % kosztów kwalifikowalnych.

POMOC INWESTYCYJNA NA KULTURĘ I ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- Koszty kwalifikowalne to koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne i prawne, w tym:
  - koszty budowy, modernizacji, nabycia, konserwacji lub poprawy infrastruktury, jeżeli w skali roku przynajmniej 80 % czasu lub przestrzeni tej infrastruktury jest wykorzystywane do celów związanych z kulturą;
  - koszty nabycia, w tym leasingu, przekazania własności lub fizycznej relokacji dziedzictwa kulturowego;
  - koszty zabezpieczenia, ochrony, renowacji i odnowy materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym dodatkowe koszty przechowywania w odpowiednich warunkach, specjalnych narzędzi, materiałów oraz koszty dokumentacji, badań, digitalizacji i publikacji;
  - koszty poprawy dostępu do dziedzictwa kulturowego, w tym koszty digitalizacji i innych nowych technologii, koszty poprawy dostępu dla osób o specjalnych potrzebach (w szczególności rampy i windy dla niepełnosprawnych, objaśnienia w języku Braille'a i eksponaty dotykowe w muzeach) oraz promowania różnorodności kulturowej w odniesieniu do prezentacji, programów i odwiedzających;
  - koszty projektów i działań kulturalnych, programów współpracy i wymiany oraz dotacje, w tym koszty procedur wyboru, promocji oraz koszty ponoszone bezpośrednio w wyniku projektu.

POMOC INWESTYCYJNA NA KULTURĘ I ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- W przypadku pomocy inwestycyjnej kwota pomocy nie przekracza różnicy między kosztami kwalifikowalnymi a zyskiem operacyjnym z inwestycji.
- Zysk operacyjny odlicza się od kosztów kwalifikowalnych ex ante, na podstawie rozsądnych prognoz, albo przy użyciu mechanizmu wycofania.
- Operator infrastruktury ma prawo zatrzymać rozsądny zysk przez odnośny okres.
- W przypadku pomocy nieprzekraczającej 1 mln EUR, maksymalną kwotę pomocy można ustalić, alternatywnie, na poziomie 80 % kosztów kwalifikowalnych.

TRANSPORT – KLUCZOWE WYROKI TSUE

- Wyrok Trybunału z 24.10.2002 r. w sprawie C-82/01 P Aeroports de Paris:
  - działalność polegająca na utrzymywaniu i zarządzaniu infrastrukturą transportową jest działalnością gospodarczą, jeśli polega na udostępnianiu infrastruktury za opłatą.
- Wyrok Sądu z 24.03.2011 r. w sprawach T-443/08 i T-455/08 Leipzig/Halle, potwierdzony wyrokiem Trybunału z 19.12.2012 r. w sprawie C-288/11 P:
  - publiczne finansowanie budowy infrastruktury, która będzie później wykorzystywana w celu prowadzenia działalności gospodarczej, stanowi pomoc publiczną. Nie da się zatem oddzielić etapu budowy od etapu eksploatacji.

POZIOMY WYSTĘPOWANIA POMOCY

- Pomoc publiczna może wystąpić nie tylko na poziomie bezpośredniego beneficjenta wsparcia ze środków funduszy strukturalnych, ale także na innych, niższych poziomach.
- Zazwyczaj są to trzy poziomy:
  - poziom zarządcy infrastruktury,
  - poziom podmiotów wykonujących działalność z wykorzystaniem infrastruktury (operatorów),
  - poziom użytkowników końcowych.

DZIAŁALNOŚĆ NIEGOSPODARCZA

- Kiedy utrzymywanie i zarządzanie infrastrukturą transportową nie jest działalnością gospodarczą (Decyzja KE z 15.10.2014 r. w sprawie SA.36558 – Øresundsbro):
  - dany rodzaj infrastruktury jest finansowany wyłącznie ze środków publicznych i zarządzany wyłącznie przez państwo jako wykonywanie podstawowych zadań władz publicznych (brak nawet częściowego zainteresowania podmiotów prywatnych). Tak więc nie został stworzony rynek dla takich usług;
  - dana infrastruktura służy całemu społeczeństwu (służy interesowi ogólnemu);
  - dana infrastruktura jest udostępniana bez opłat od użytkowników.
- Świadczenie usług publicznych w transporcie (w tym wykorzystywanie infrastruktury do świadczenia takich usług i udostępnianie infrastruktury za odpłatnością) stanowi działalność gospodarczą, gdyż usługi takie nie są wykonywane nieodpłatnie.

MIESZANE WYKORZYSTANIE OBIEKTU

- Jeżeli infrastruktura jest użytkowana zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej, finansowanie publiczne będzie podlegało zasadom pomocy publicznej wyłącznie w zakresie, w jakim będzie obejmowało koszty związane z działalnością gospodarczą.
- Jeżeli możliwe jest oddzielenie kosztów i przychodów związanych z działalnością gospodarczą i niegospodarczą, zasady pomocy publicznej mają zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do przyznanego wsparcia ze strony państwa w kwocie przewyższającej koszty prowadzenia działalności niegospodarczej.
- Koszty i dochody z każdego rodzaju działalności należy rozliczać osobno, konsekwentnie stosując obiektywnie uzasadnione zasady rachunku kosztów.

LOKALNA INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

- Wg KE, małe koleje, o nieznacznej liczbie pasażerów z innych państw członkowskich i niemające potencjału do przyciągnięcia inwestorów zagranicznych.
- Tylko w wyjątkowych (na skalę UE!) okolicznościach (np. decyzja KE z 7.05.2014 r. w sprawie SA.38441 – UK – Wsparcie połączeń lotniczych na Wyspy Scilly):
  - brak pomocy dla lotniska na wyspie St. Mary's;
  - wyspa zamieszkała przez ok. 2 200 mieszkańców;
  - krótki pas startowy bez fizycznych możliwości rozbudowy;
  - tylko dla małych samolotów (bez toalet, do 16 pasażerów, do 1 h lotu);
  - loty tylko do okolicznych lotnisk (3);
  - 99% obsłużonych pasażerów pochodziło z Wielkiej Brytanii;
  - dwie możliwości dostania się na wyspę: lot (ok. 15 min.) albo prom (ok. 2 h 40 min.);
  - pomoc publiczna dla lotniska na Land's End – pomoc publiczna: brak połączeń międzynarodowych, ale możliwość konkurencji o ruch turystyczny.

POMOC INWESTYCYJNA NA INFRASTRUKTURĘ LOKALNĄ – ART. 56 GBER

- Dotyczy finansowania przeznaczonego na zbudowanie lub modernizację lokalnej infrastruktury, które dotyczy infrastruktury przyczyniającej się na poziomie lokalnym do poprawy otoczenia biznesu i środowiska konsumenckiego oraz do modernizacji i rozwoju bazy przemysłowej.
- KE potwierdziła m.in., że jako infrastrukturę lokalną można kwalifikować dworce kolejowe.
- Takie obiekty infrastrukturalne umożliwiają stworzenie otoczenia sprzyjającego inwestycjom prywatnym i wzrostowi gospodarczemu, przyczyniając się tym samym do realizacji celów leżących we wspólnym interesie, a zwłaszcza priorytetów i celów strategii „Europa 2020”.
- Ocena lokalnego charakteru z punktu widzenia całej UE, a nie krajowego.
- Limity powodujące obowiązek zgłoszenia: kwota pomocy przekraczająca 10 mln euro lub łączne koszty przekraczają 20 mln euro na tę samą infrastrukturę.

POMOC INWESTYCYJNA NA INFRASTRUKTURĘ LOKALNĄ – ART. 56 GBER

- Art. 56 GBER nie ma zastosowania do pomocy na infrastrukturę, która jest przedmiotem innych sekcji rozdziału III GBER, z wyjątkiem pomocy regionalnej, tj.:
  - infrastruktura badawczo-rozwojowa,
  - klastry innowacyjne,
  - infrastruktura efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych i chłodniczych,
  - infrastruktura energetyczna, w tym odnawialne źródła energii i związana z kogeneracją,
  - infrastruktura dedykowana recydingowi i ponownemu wykorzystaniu odpadów,
  - infrastruktura szerokopasmowa,
  - infrastruktura służąca zachowaniu kultury i dziedzictwa kulturowego,
  - infrastruktura sportowa oraz wielofunkcyjna infrastruktura rekreacyjna,
  - a także: infrastruktura portów lotniczych, infrastruktura portów morskich,
  - oraz infrastruktura dedykowana (specjalna), tj. infrastruktura, która została zbudowana dla możliwych do ustalenia z góry przedsiębiorstw i dostosowana do ich potrzeb.

POMOC INWESTYCYJNA NA INFRASTRUKTURĘ LOKALNĄ – ART. 56 GBER

- Taka infrastruktura jest udostępniana zainteresowanym użytkownikom w oparciu o otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące zasady.
- Cena pobierana za użytkowanie lub sprzedaż infrastruktury odpowiada cenie rynkowej.
- Wszelkie koncesje lub inne formy powierzenia osobie trzeciej eksploatacji infrastruktury udzielane są na otwartych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych zasadach, z należywym poszanowaniem obowiązujących zasad udzielania zamówień.
- Koszty kwalifikowalne: koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne.
- Kwota pomocy nie przekracza różnicy między kosztami kwalifikowalnymi a zyskiem operacyjnym z inwestycji. Zysk operacyjny odlicza się od kosztów kwalifikowalnych *ex ante*, na podstawie rozsądnych prognoz, albo przy użyciu mechanizmu wycofania.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- W celu prawidłowej realizacji obowiązku świadczenia usług publicznych w zakresie przewozów pasażerskich konieczny może się okazać zakup (lub modernizacja) składników majątkowych służących do komunikacji zbiorowej (tabor, infrastruktura).
- Te koszty mogą zostać pokryte z dofinansowania, jeżeli zostanie to przewidziane w mechanizmie wyliczania rekompensaty.
- Umowa o świadczenie usług publicznych musi przewidywać, choćby warunkowo, konieczność poniesienia określonych kosztów (w przypadku infrastruktury – poczynienia inwestycji infrastrukturalnych) przez operatora.
- W przypadku otrzymania dofinansowania zmianie ulega nie kwota rekompensaty, lecz źródło jej finansowania.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- Podstawowe warunki zgodności udzielenia wsparcia operatorowi rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych:
  - istnienie po stronie operatora wiążącego zobowiązania do świadczenia usług publicznych, wynikającego z aktu powierzenia między operatorem a organizatorem;
  - zgodność aktu powierzenia z odpowiednimi przepisami prawa polskiego i UE;
  - możliwość wywiedzenia z treści umowy konieczności poniesienia odpowiednich kosztów (np. zakupu taboru o odpowiednim standardzie, przeprowadzenia danej inwestycji infrastrukturalnej itd.);
  - potwierdzenie, że mechanizm kalkulacji rekompensaty we właściwy sposób uwzględnia koszty inwestycji, pozwalając na ich prawidłowe rozliczenie w okresie obowiązywania umowy o świadczenie usług publicznych (aktu powierzenia), w tym zabezpiecza przed wypłaceniem operatorowi rekompensaty w nadmiernej wysokości.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- Składnik majątkowy przeznaczony do świadczenia usług publicznych może zostać:
  - zakupiony bezpośrednio przez jednostkę samorządu terytorialnego i przekazany operatorowi, albo
  - w szczególności w sektorze transportu kolejowego, zakupiony przez specjalny podmiot powołany przez jednostkę samorządu terytorialnego lub inny podmiot działający w interesie publicznym w celu udostępniania go operatorom wybranym do świadczenia usług publicznych (co do zasady z zastosowaniem procedury konkurencyjnej), albo
  - zakupiony bezpośrednio przez operatora.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- By składnik majątkowy mógł przekazany lub udostępniony operatorowi, który świadczy już usługę publiczną na podstawie wcześniej zawartej umowy, musi ona przewidywać taką możliwość lub musi zostać zmieniona zgodnie z warunkami określonymi w przepisach dotyczących powierzenia świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym i udzielania zamówień publicznych.
- Jeżeli o dofinansowanie wystąpiła jednostka samorządu terytorialnego, przekazanie przedsiębiorcy dofinansowania albo składników nabytych z udziałem dofinansowania nie może nastąpić przed podpisaniem umowy o świadczenie usług publicznych.
- Jeżeli o dofinansowanie wystąpił przedsiębiorca, przyznanie przedsiębiorcy dofinansowania, rozumiane jako zawarcie umowy o dofinansowanie projektu ze środków funduszy UE, nie może nastąpić przed zawarciem umowy o świadczenie usług publicznych.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- Kalkulacja rekompensaty powinna wykazać, że w wyniku przyznania pomocy unijnej nie wystąpi nadmierne wynagrodzenie operatora (np. w sytuacji, gdy umowa o świadczenie usług publicznych została już wcześniej zawarta). W przypadku, gdy udzielenie pomocy na maksymalnym pułapie spowoduje, że może wystąpić nadmierna rekompensata, wówczas należy:
  - zmniejszyć wypłacaną rekompensatę do dozwolonego poziomu poprzez obniżenie innych niż pomoc z funduszy unijnych źródeł finansowania operatora albo
  - obniżyć wartość pomocy z funduszy unijnych o wartość nadmiernej rekompensaty, która wystąpi w całym okresie umowy według wartości w ujęciu realnym.
- Po zawarciu umowy o dofinansowanie obniżenie rekompensaty do dopuszczalnej wysokości powinno następować w sposób opisany w lit. a.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- Do wniosku o dofinansowanie powinien być dołączony akt powierzenia podmiotowi świadczenia usługi publicznej (np. umowa o świadczenie usług publicznych, uchwała o utworzeniu spółki, umowa lub statut spółki, statut samorządowego zakładu budżetowego i regulamin świadczenia usług publicznych) oraz model finansowy wykazujący, iż w wyniku otrzymania przez spółkę komunalną środków z danego programu operacyjnego rekompensata nie przekroczy dopuszczalnej wysokości, obliczonej zgodnie z Załącznikiem do rozporządzenia nr 1370/2007.
- Powinny one określać:
  - zasady przekazania podmiotowi taboru lub innych składników majątkowych – jeżeli o dofinansowanie ich nabycia wystąpiła jednostka samorządu terytorialnego (chyba że przekazanie nastąpiło na podstawie innej umowy, która została załączona do umowy o świadczenie usług publicznych), albo
  - zasady ubiegania się przez podmiot (spółkę) o dofinansowanie nabycia taboru lub innych składników majątkowych – jeżeli to podmiot (spółka) występuje o dofinansowanie.

REKOMPENSATA Z TYTUŁU ŚWIADCZENIA USŁUG PUBLICZNYCH

- Jeżeli o dofinansowanie wystąpiła jednostka samorządu terytorialnego, a akt powierzenia nie został jeszcze przyjęty, do wniosku o dofinansowanie należy załączyć dokument odzwierciedlający jego podstawowe założenia oraz harmonogram działań związanych z jej zawarciem. Po zawarciu umowy należy do złożonego wniosku dołączyć jego egzemplarz.
- W przypadku, gdy o dofinansowanie ubiega się spółka komunalna lub przedsiębiorca zewnętrzny, powinny one dołączyć do wniosku o dofinansowanie dokument potwierdzający, że ustaliły z właściwą jednostką samorządu terytorialnego, iż część należnej im rekompensaty zostanie sfinansowana bezpośrednio ze środków programów operacyjnych, a nie ze środków tej jednostki (wraz ze wskazaniem części rekompensaty finansowanych z poszczególnych źródeł).

REKOMPENSATA A LUKA W FINANSOWANIU

- Jeżeli rekompensata z tytułu świadczenia usług publicznych stanowi pomoc publiczną, tzn. nie spełnia kryteriów Altmark, udzielaną na podstawie rozporządzenia nr 1370/2007 – nie ma konieczności obliczania luki w finansowaniu.
- Podstawa prawna: art. 61 ust. 8 lit. c rozporządzenia ogólnego (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r., str. 320 ze zm.)).

GOSPODARKA ODPADAMI

- Publiczne finansowanie budowy, rozbudowy, modernizacji tego typu infrastruktury czy też zakupu środków transportu do odbioru i wywozu nieczystości i odpadów będzie zasadniczo stanowiło pomoc publiczną.
- W ramach RPO pomoc na te cele będzie udzielana jako:
  - regionalna pomoc inwestycyjna na podstawie art. 14 GBER,
  - pomoc inwestycyjna na infrastrukturę lokalną na podstawie art. 56 GBER,
  - pomoc de minimis,
  - a także jako rekompensata z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym.

WYTYCZNE MINISTERSTWA ROZWOJU

- Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 października 2015 r. w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym.
- Wytycznych w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych samorządu gminy w gospodarce odpadami komunalnymi.

WYKAZ KRAJOWYCH PODSTAW PRAWNYCH UDZIELANIA POMOCY PUBLICZNEJ W RAMACH RPO – NA PODSTAWIE GBER

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy de minimis** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania **regionalnej pomocy inwestycyjnej** w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmocnienia konkurencyjności mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania **regionalnej pomocy inwestycyjnej** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie udzielania **pomocy regionalnej na rzecz rozwoju obszarów miejskich** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział w targach** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

WYKAZ KRAJOWYCH PODSTAW PRAWNYCH UDZIELANIA POMOCY PUBLICZNEJ W RAMACH RPO – NA PODSTAWIE GBER

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie udzielania **pomocy na dostęp mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców do finansowania** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 30 lipca 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 16 czerwca 2016 r. w sprawie udzielania **pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę badawczą** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

WYKAZ KRAJOWYCH PODSTAW PRAWNYCH UDZIELANIA POMOCY PUBLICZNEJ W RAMACH RPO – NA PODSTAWIE GBER

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020.
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania **pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego** w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

Dziękuję za uwagę

Maciej Załona

www.rpo.slaskie.pl